

Kuntalaisaloite - Heinäveden tuulivoimalahankkeiden peruminen

Kunnanhallitus 16.12.2024 § 257
161/10.02.02/2024

Valmistelija

Tekninen johtaja Mikko Luostarinen, Kermanrannantie 7, 79700 Heinävesi,
gsm 040 3556 320, email: mikko.luostarinen@heinavesi.fi

Kuntalaisaloite.fi-palvelun kautta kuntaan on jätetty 17.9.2024 aloite Heinäveden tuulivoimalahankkeiden perumisesta koskien. Aloite kokonaisuudessaan liitteineen on kokouksessa nähtävillä.

Heinäveden tuulivoimalahankkeiden peruminen

Aloitteen julkaisupäivä Kuntalaisaloite.fi palvelussa 30.1.2024
Osallistujia aloitteeseen yhteensä 188.

Heinäveden syrjäseudulla, täällä hiljaisuuden, pienten järvien ja metsän täyttämällä kotiseudulla, on hyvä asua. Hiljaisuus, pimeys, talvinen tähtitaivas. Kesäisen luonnon eloisuus, kesäyön lyhyt levollisuus. Ennen kaikkea rauha. Yksinkertaisia, mutta arvokkaita asioita. Asioita, joita yhä harvempi saa kokea tässä kovaa vauhtia kehittyvässä ja kaupunkeihin keskittyvässä maailmassa.

Nyt Heinävedelle suunnitteilla olevat tuulivoimalahankkeet uhkaavat hävittää nämä edellä mainitut. Hiljaisuuden ja rauhan keskelle ollaan rakentamassa melua, infraääntä, tärinää ja välkettä. Tästä kärsii suoraan hankealueiden läheisyydessä paikalliset asukkaat, mökkiläiset, luonto sekä eläimet.

Kun tuulivoimaloista täyttyvä teollisuusalue raivataan ja rakennetaan harvaan asutulle alueelle, on hankkeen vaikutus asukkaisiin, mökkiläisiin, luontoon sekä eläimiin valtavan suuri. Asukkaat sekä mökkiläiset menettävät koti/mökkiseutunsa rauhan ja hiljaisuuden, lisäksi maisema tuhoutuu laajalta alueelta myös kauempana tuulivoimaloista. Ihmiset tulevat kärsimään myös vaihtelevissa määrin erilaisista elämänlaatua heikentävistä haitoista, melusta ja infraäänestä johtuen.

Voimaloista lähtevä melu ei rajoitu pelkästään päivään, vaan sitä kuuluu myös öisin. Jo pelkkä melun aiheuttama unen häiriintyminen käynnistää ketjureaktion lailla terveyshaittojen kasaantumisen. Myös infraäänen aiheuttamiin terveyshaittoihin tulee suhtautua vakavasti. Esimerkiksi unihäiriöt, päänsärky, huimaus ja sydänoireet eivät ole vähäpätöisiä oireita (liite 1). Kunta ei saisi päätöksillään vaarantaa kuntalaisten eikä mökkiläisten asumismukavuutta, elämänlaatua eikä terveyttä.

Luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä laajojen yhtenäisten metsäalueiden väheneminen on huolestuttavaa. Tuulivoimala-alueiden raivaaminen keskelle metsää on kestäväntöntä toimintaa. Vaikka hankealueilla tällä hetkellä suoritetaan hakkuita, aukiot istutetaan uudestaan ja luonto pääsee elpymään. Eläimet, kasvit, pölyttäjät sekä muut hyönteiset pääsevät asuttamaan aukiota.

Monet eläimet karttavat tuulivoimaloita useiden kilometrien säteellä (liite 2). Melun ja infraäänen täyttämä ympäristö ei ole miellyttävä elinympäristö eläimille eikä ihmisille.

Kilpimäen hankealue sijoittuisi osin kolmen pohjavesialueen päälle. Yksi näistä on Vaalunsärkän suojelualue. Myös Polvijärven pohjavesialue on

hankealueen läheisyydessä. Maan muokkaaminen, louhiminen ja mahdollisesti käytettävät räjähteet voivat vaikuttaa pohjaveden laatuun sekä määrään. Rakennusvaiheessa työkoneista voi onnettomuuden tai koneen hajoamisen seurauksena valua maastoon öljyä, polttoainetta ja jäähdytinnestettä. Tuulivoimaloista voi huollon yhteydessä tai hajoamisen seurauksena päätyä maastoon mm. voitelu- ja hydraulikkaöljyä sekä jäänestöainetta. Lisäksi tuulivoimaloista päätyy valtava määrä mikromuovia luontoon ja vesistöihin (liite 3).

Puhdas pohjavesi on ehkä arvokkain luonnonvaramme. Sitä olisi syytä vaalia ja arvostaa, eikä tietoisesti altistaa pilaantumiselle.

Jos tuulivoimala syttyy palamaan, riski laajaan ja tuhoisaan metsäpaloon on huomattava.

Tässä on avattuna vain osa tuulivoimaloiden aiheuttamista haitoista, riskeistä sekä ongelmista. Mielestäni on kiistatonta, että tuulivoimalat aiheuttavat vakavaa haittaa ihmisille, eläimille sekä luonnolle.

Tuulivoimaloiden rakentaminen puhtaan luontomme keskelle on vastuutonta ja kapeakatseista.

Tuulivoiman aiheuttamat haitat ovat osin väistämättömiä, osin huomattavia riskejä.

Näistä edellä mainituista syistä johtuen esitän, että Heinäveden kunta lopettaa sekä Kilpimäen että Jouhtenisen tuulivoimalahankkeiden edistämisen OX2 kanssa. Kilpimäen ja Jouhtenisen hankkeita ei toteuteta, eikä uusia tuulivoimalahankkeita oteta harkintaan.

Heinäveden kunnan alueiden – ja maankäytön suunnittelun toimeenpanosta vastaa tekninen toimiala, kunnanhallituksen ja edelleen kunnanvaltuuston vahvistamien ja päättämien periaatteiden mukaisesti. Tekninen toimiala on valmistellut kuntalaisaloitetta koskevan kunnan vastauksen.

Kunnan vastaus aloitteeseen

Alueiden käytön suunnittelusta ja ohjauksesta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa 1999/132 sekä 1.1.2025 voimaan tulevassa alueidenkäyttölaissa. Lain mukaan alueiden käyttöä koskevat tavoitteet ja suunnitelmat on otettava huomioon suunniteltaessa ja päätettäessä ympäristön ja alueiden käytön järjestämisestä.

Alueiden käytön suunnittelujärjestelmä jakaantuu karkeasti Ympäristöministeriön antamiin Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin (VAT), joilla ohjataan kokonaisuudessaan kaavoitusta ja alueiden käytön suunnittelua, maakuntakaavaan, joka on yleispiirteinen seudullinen maankäytön suunnitelma, joka ohjaa edelleen kuntakohtaista tarkempaa yleis- ja asemakaavoitusta.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti Suomen uusiutuvan energian osuus energian loppukulutuksesta nousee yli 50 prosenttiin ja energiaomavaraisuus yli 55 prosenttiin 2020-luvulla. Tämän vuoksi alueidenkäytössä on varauduttava uusiutuvan energiatuotannon ja käytön merkittävään lisäämiseen sekä tuulivoimapotentiaalin laajamittaiseen hyödyntämiseen. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa on mainittu, että alueiden käytössä varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Alueidenkäyttötavoitteiden mukaan tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.

Alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat edelleen maakuntakaavoitusta, jolla ratkaistaan yleispiirteisemmin seututasoinen suunnittelu ja ohjataan kuntatason tarkempaa kaavoitusta. Maankäyttö- ja rakennuslain sekä alueidenkäyttölain mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Lisäksi viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Heinäveden kunnan alueella vireillä olevat tuulivoimahankkeet sijoittuvat alkuperäisesti Etelä-Savon maakuntakaavassa ja sittemmin Heinäveden maakunnan vaihdoksen yhteydessä, Pohjois-Karjalan maakuntakaavassa tuulivoimatuotantoalueiksi osoitetuille alueille. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on lisäksi vuonna 2024 käynnistänyt maakuntakaavan 2. vaiheen kaavatyön. Vaihemaakuntakaavassa käsitellään muun muassa maakunnan sähkönsiirtoverkostoa ja siihen liittyvää energiainfrastruktuuria, uusiutuvan energian tuotantoa ja niiden maankäytöllisiä tarpeita sekä maisema-alueita ja pohjavesialueita. Vaihemaakuntakaavan luonnosvaiheessa Heinäveden kunnan alueelle osoitetut tuulivoimatuotantoalueet pysyivät pääosin ennallaan.

Heinäveden kunnan alueella käynnissä olevat tuulivoimayleiskaavat ovat tulleet vireille ulkopuolisen hanketoimijan aloitteesta ja Heinäveden kunnanhallitus on kokouksessaan 22.5.2023 § 98 ja § 99 päättänyt aloittaa oikeusvaikutteisten osayleiskaavojen laatimisen Jouhtenisen ja Kilpimäen tuulivoima-alueille. Asian vireilletulossa ja asiaa koskevassa päätöksenteossa tulee huomiotavaksi erityisesti yleiset lainsäädännölliset oikeudet saada asia käsiteltäväksi, maanomistajan oikeus käyttää aluettaan siihen osoitettuun käyttötarkoitukseen sekä alueiden käyttöä ja sen suunnittelemista ohjaava lainsäädäntö. Vaikka kunnalla on perustuslaillinen oikeus päättää alueellaan alueiden käytön suunnittelusta ja maankäytön ohjauksesta, tulisi sen silti noudattaa lainsäädännön sille asettamia velvollisuuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja edelleen maakuntakaavan täytäntöönpanosta ja edistämisestä toiminnallaan.

Hylkäämällä aloitteet tuulivoimatuotantoalueille osoitettujen yleiskaavojen laatimisesta tai päättämällä tuulivoiman totaalisen rakentamiskiellon, kunta ei toiminnallaan edistäisi Ympäristöministeriön antamia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja maankäyttö- ja rakennuslain sekä alueidenkäyttölain asettamaa velvollisuuttaan maakuntakaavan toteutumisesta tai edistäisi rakentamisedellytyksien tutkimista kaavoitustyöllä.

Yleiskaavan laatimisesta päättäminen ei suoraan merkitse hankkeiden toteutumista kaava-aloitteen mukaisena tai lainkaan. Tarkemman kaavoituksen tarkoituksena on erityisesti tutkia kaava-aloitteessa esitettyjen toimenpiteiden yhteensovittaminen muuhun maankäyttöön ja ympäristöön sekä edellytykset rakentamiselle. Kaavojen laadinnassa noudatetaan niille lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia suunnittelun, vaikutusten arvioinnin ja osallistamisen puolesta. Tuulivoimarakentamista säädellään ja siihen sovelletaan laajasti eri lakien ja asetusten määräyksiä. Esimerkiksi Ympäristönsuojelulain nojalla annetun valtioneuvoston tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoja (1107/2015, Tuulivoimameluasetus) sovelletaan sen 1.2 §:n mukaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa

maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa. Lisäksi kaavoituksessa huomioidaan myös sisämelutasoista terveydensuojelulaissa (763/1994) annetut määräykset ja Ympäristönsuojelulain (527/2014) maaperän ja pohjaveden pilaamiskiellot, luonnonsuojelulain sekä metsälain ja luontodirektiivien vaatimukset. Tuulivoiman rakentamisedellytysten tutkimisen kannalta kaavoitustyö on sis ratkaisevassa asemassa. Kaavoitustyön yhteydessä tehtävät selvitykset ja ympäristövaikutusten arviointi, viranomaisten ja osallisten lausunnot, muistutukset ja mielipiteet sekä lainsäädännön asettamat vaatimukset alueiden käytölle tutkitaan kaavoituksen yhteydessä ja ratkaistaan onko rakentamiselle edellytyksiä.

Edellä mainittujen seikkojen perusteelle, Heinäveden kunta ei näe perusteita keskeyttää Jouhtenisen ja Kilpimäen alueilla vireillä olevien osayleiskaavojen laadintaa aloitteen mukaisesti tai päättää tuulivoimarakentamisen kieltämisestä kunnan alueella.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi 1) vastauksen kuntalaisaloitteeseen Heinäveden tuulivoimahankkeiden peruminen, 2) antaa yllä olevan vastauksen kunnanvaltuustolle tiedoksi, 3) esittää valtuustolle, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotus. Tekninen johtaja Mikko Luostarinen oli kokouksessa kuultavana tämän asian osalta.